CANYA DE BAMBÚ

Phyllostachys aurea A. Riviere & C. Riviere [Bull. Soc. Nat. Acclim. France 3,5:716-721 (36-37) (1978)]

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Canya que forma colònies denses de fins a 4 m d'alçària amb tiges de fins a 6 cm de diàmetre com a màxim —normalment a Catalunya només de 2-3 cm—. Creix fins a 1 cm al dia quan és jove. D'epidermis verda blavosa al principi, es torna groga d'adulta, i grisa marró al morir. Fulles lanceolades de 4-11 × 0.5-1.2 cm, primer blavoses, després d'un verd grogós. Lígula de 2.5 mm de longitud, glabra, oblonga a la base, i gradualment estretida a la punta. Beines de les fulles amb làmina glabra de color de palla acabant a la base en aurícules curtes amb alguns cilis rígids ben aviat caducs. Làmina oblongo-lanceolada. Pecíol molt curt. Punta de la làmina acuminada i amb punta ciliada. Cares de la fulla glabres excepte sobre el nervi principal per la cara de sota i vora la base. Cara de sobre escabrida, amb 5-6 nervis secundaris a cada costat i nervis terciaris densament tessel·lats. Panícula de flors àmplia, amb algunes fulles i moltes beines espatàcies de color de palla a la base de les branquetes. Beines de 2 cm de longitud amb làmina oval-acuminada. Espiguetes amb 2 flors de 2 a 2-5 cm de longitud, normalment amb una sola gluma, lanceolada, acuminada, de consistència de paper, amb làmina curta, glabra, excepte als marges que són ciliats. Valva única, enrotllada, linear-lanceolada, glabra, amb 7-9 nervis. Pàlea tan llarga com la valva, bidentada, amb quilla, glabra excepte als marges que són escabrids. Estams amb filaments exserts molt llargs. Lodícules 0-2 de 2-.5 mm de longitud, oblongues, agudes, hialines, ciliades als marges, amb 3-5 nervis. Ovari estipitat, deprimit. Estil molt llarg i prim amb 3 estigmes diminutament plomosos. Entrenusos molt curts a la base. Una de les cares és més aplanada o fins i tot acanalada.

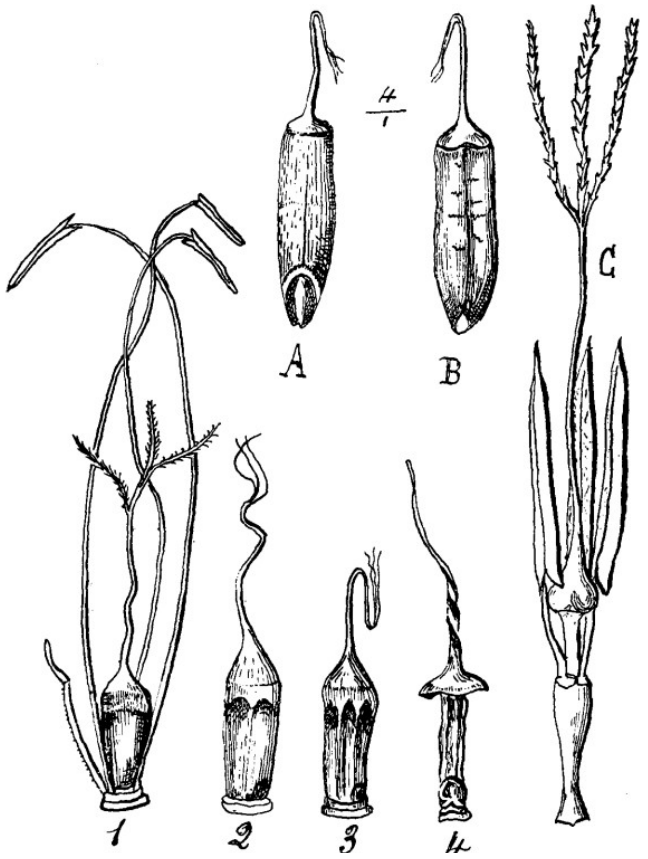

A) cariòpside madur - B) visió ventral del cariòpside - C) flor - 1,2,3,4) estadis de la flor cada cop més assecada

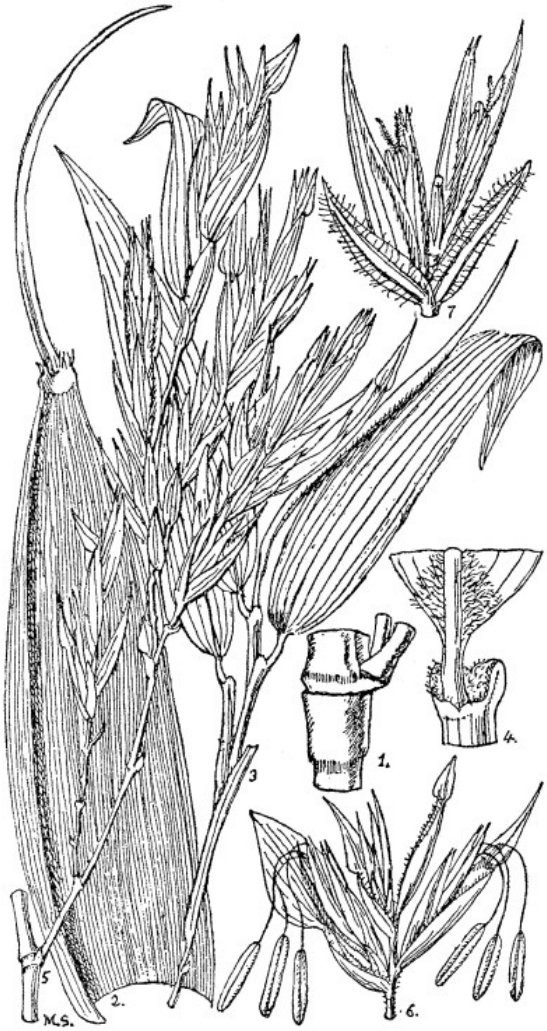

«Panicula spicis 4-5 cm longis constituta. Spicae ad nodos bracteam (vaginam) oblongam, caducam gerentes; bracteae appendice (lamina) breve, parva, aristaeformi terminatae.

Spiculae in nodis alternis rachidis insertae, in nodis inferioribus solitariae vel binae, in medianis etiam ternae, in nodo terminali solitariae; spiculae laterales squamis secundariis (bracteis) plus minus evolutis, solitaris vel binis in quovis nodo, praeditae. Spiculae biflorae, glumam unicam superiorem (plus minus evolutam) gerentes; flos inferior fertilis, superior abortivus, aristaeformis vel glumellis imperfecte evolutis (raro fertilis). Flos fertilis gluma oppositus et tunc patet ut haec gluma superior est et contra inferior deest. Gluma in spiculis terminalibus glumellarum parum brevior, herbacea et mucrone aristaeforme terminata, in spiculis lateralibus tertio saltern brevior et membranacea, in utroque niervis tenuibus praedita. Glumellae gluma similes sed semper subcoriaceae et mucrone breve, aristaeforme, terminatae, in glumella super, saepe breviter bifido. Glumellulae (lodiculae) nullae, vel obsoletae. Stamina tria, longe exerta, pendula, filamentis 25 mm. circ. longis; antherae luteae, lineares, 10 mm longae, basifixae, Stylus 15 mm circ. longus, in tertio superiore pilosus; stigmata trina, barbata, 10 mm circ. longa; ovarium brevissime stipitatum. Caryopsis oblonga, levis, 8-10 mm. longa, apice rostro aristaeformi (styli reliquia), 3-4 mm longo, terininata».

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Originària de la Xina, es cultiva a jardins de zones temperades a bona part del món (Europa, Amèrica, Àsia, Austràlia). Vol terrenys mínimament humits, i resisteix gelades fins a 20º C sota zero. Al principi un cop plantat alguns dels seus rizomes costa molt que creixi però un cop ben arrelat pot acabar fent-se invasora.

Phyllostachys aurea al món, segons GBIF

Brots comestibles de canya de bambú (*Phyllostachys edulis*). Foto: JOI ITO DE INBAMURA

USOS

Els brots molt tendres es mengen bullits, segons receptes xineses, com antireumàtics. Millor, però, que siguin de l'espècie propera *Phyllostachys edulis*.

Emprades les canyes com a tutors als horts i en construccions efímeres. De les tiges se'n poden fer flautes o instruments similars. També,

sense llevar-ne les rames, per protegir plantes de l'hort dels ocells. O poden servir com a canyes de pescar.

PRINCIPIS ACTIUS

- àcids urònics
- amides primàries de C30 [capa epi-cuticular]
- arabino-galactans-proteïnes
- ceres alifàtiques de cadena molt llarga amb alkil-èsters de C48 + alkans de C29 + àcids grassos de C28 i C16, alcohols primaris de C28 i aldehids primaris de C30+ tocoferols + triterpenoids (i triterpenoids-èsters). [els alkil-èsters, els alkans i els àcids grassos es localitzen principalment a la capa epi-cuticular; els alcohols primaris i la majora de triterpenoids a la capa intra-cuticular]
- glucans
- glucurono-arabino-xilans (gluc: ara: xil = 8:67:100)
- Silici

ALTRES ESPÈCIES DE BAMBÚ

- *Arundinaria simonii*
- *Bambusa bambos*
- *Bambusa nutans*
- *Bambusa tulda*
- *Bambusa ventricosa*
- *Bambusa vulgaris*
- *Chusque sp.*
- *Colanthelia sp.*
- *Dendrocalamus asper*
- *Dendrocalamus hamiltonii*
- *Dendrocalamus hookeri*
- *Dendrocalamus strictus*
- *Guadua angustifolia*
- *Melocanna baccifer*
- *Merostachys sp.*
- *Phyllostachys nigra*
- *Phyllostcahys edulis*
- *Rhipidocladum*
- *Sasa auricoma*